

СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЯ

В.М. ГРАНАТУРОВ, д.е.н., профессор
 Одеська національна академія зв'язку ім. О.С. Попова,
 м. Одеса, Україна
 vtgrant@ua.ru

ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ
ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ МЕРЕЖ НАСТУПНИХ ПОКОЛІНЬ

Показано, що бурхливий розвиток телекомунікаційних технологій суттєво змінює ринок, призводить до появи нових його учасників, перерозподілу доходів, зміни бізнес-моделей. Однак, економічна наука не встигає своєчасно та адекватно реагувати на ці зміни, що стримує розвиток цієї важливої для держави сфери. Окреслено низку організаційно-економічних проблем розвитку телекомунікаційної сфери взагалі та мереж наступних поколінь, зокрема, які потребують свого вирішення. Визначено та обґрунтовано пропозиції щодо необхідності виконання наукових досліджень, присвячених вирішенню цих проблем, що дозволить прискорити створення розвинутої національної інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури та її інтеграцію у світовий інформаційний простір, а також забезпечить подальше соціально-економічне зростання країни.

Ключові слова: телекомунікації, мережі, ринок, розвиток, джерела проблем, економічна наука, дослідження, шляхи вирішення проблем

В.М. Гранатуrow

Проблемы организационно-экономического обеспечения развития телекоммуникационных сетей будущих поколений

Показано, что стремительное развитие телекоммуникационных технологий существенно изменяет рынок, приводит к появлению новых его участников, перераспределению доходов, изменению бизнес-моделей. Однако, экономическая наука не успевает своевременно и адекватно реагировать на эти изменения, что сдерживает развитие этой важной для государства сферы. Определены ряд организационно-экономических проблем развития телекоммуникационной сферы вообще и сетей последующих поколений, в частности, которые требуют своего решения. Определены и обоснованы предложения о необходимости выполнения научных исследований, посвященных решению этих проблем, что позволит ускорить создание развитой национальной информационно-телекоммуникационной инфраструктуры и ее интеграцию в мировое информационное пространство, а также обеспечит дальнейшее социально-экономическое развитие

страны.

Ключевые слова: телекоммуникации, сети, рынок, развитие, источники проблем, экономическая наука, исследования, пути решения проблем

V.M. Granaturov

Problems of organizational-economic development next-generation telecom networks

Shows that the rapid development of telecommunication technologies considerably changes the market, leads to the emergence of new participants, redistribution of income, changing business models. But economic science fails to timely and adequately respond to these changes, which hinders the development of this important State. Outlined a number of organizational and economic problems of the telecommunications sphere in general and networks of future generations, in particular, which need to be resolved. Defined and justified proposal to perform scientific studies on these issues, which will accelerate the establishment of a developed national information and telecommunications infrastructure and its integration into the global information space, as well as the further socio-economic development of the country.

Keywords: telecommunications, networks, market, development, the sources of the problems, economic science, research, solutions to problems

Телекомунікаційна сфера є однією з системоутворюючих в економіці України. Сьогодні вона виконує роль важливішої інформаційної інфраструктури, яка є основою для інших ключових секторів економіки. Як показали виконані численні дослідження [1-6], існує низка закономірностей, які пов'язують рівень розвитку засобів зв'язку та рівень економічного розвитку суспільства, тому підтримці цієї сфери та її розвитку слід приділяти підвищену увагу.

Розвитку та масовому впровадженню цієї сфери повинна сприяти побудова Глобальної Інформаційної Інфраструктури (ГІІ). Результа-

© В.М. Гранатуrow, 2014

том роботи численних комісій Міжнародного союзу електрозв'язку (ITU) є висновок про те, що практичною реалізацією ГП повинні бути мережі наступного покоління (NGN). За визначенням комісії ITU-T «NGN – єдина інфокомунікаційна інфраструктура, яка використовує комп'ютерні, інформаційні і телекомунікаційні технології для інтеграції та конвергенції раніше розрізаних, спеціалізованих на окремих видах послуг телекомунікаційних, інформаційних і комп'ютерних мереж. Це створює для кожного користувача можливість отримання різноманітних послуг (у тому числі й не інфокомунікаційних, але із інтенсивним інфокомунікаційним супроводом) у будь-якому місці, у будь-який час, із прийнятними якістю та ціною» [7, с.7]. Саме тому перед Україною постає важливе завдання прискорити темпи розвитку національної інформаційної інфраструктури, узгодженої за принципами і органічно поєднаної із Глобальною Інформаційною Інфраструктурою.

Слід відзначити, що особливості умов створення інформаційно-комунікаційної інфраструктури України та її основи – NGN від умов розвинених країн потребують розробки та прийняття власної стратегії їх побудови та розвитку, яка враховує ці особливості [8]. Проблема полягає в тому, що необхідно шукати ті оптимальні для нашої країни шляхи, завдяки яким можна було б розв'язати завдання побудови цієї інфраструктури та й найповніше використовувати її можливі переваги. Розв'язання цієї проблеми ускладнюється бурхливим, навіть безпрецедентним, розвитком технологій та їх наслідком – інноваціями у відношенні пакетів послуг та ціноутворення, що суттєво змінює ринок, супроводжується появою нових його учасників, перерозподілом доходів, зміною бізнес-моделей.

Більшість наукових досліджень в області телекомунікацій стосуються історичного аналізу розвитку даної сфери, впливу інфокомунікацій на економіку країни і суспільства в цілому. До складу таких досліджень слід віднести праці Л.Е. Варакіна, П.П. Воробієнко, С.О. Довгого, К.Д. Гуляєва [2; 6; 8]. Дослідженню окремих механізмів управління, а саме державному регулюванню тарифів, конкурентоспроможності підприємства електрозв'язку тощо присвячено праці П.П. Воробієнко, Т. Хамадун [5; 9]. На жаль, економічна наука не встигає своєчасно, системно та адекватно реагувати на технологічні зміни в сфері телекомунікацій, що стримує розвиток цієї важливої для держави

сфери.

Метою цієї статті є визначення та обґрунтування пропозицій щодо необхідності виконання наукових досліджень, присвячених розв'язанню основних актуальних організаційно-економічних проблем розвитку телекомунікаційних мереж та засобів наступних поколінь в країні, що забезпечить її подальше соціально-економічне зростання.

Джерела виникнення організаційно-економічних проблем розвитку телекомунікаційної сфери України взагалі та телекомунікаційних мереж і засобів наступних поколінь, зокрема, можна поділити на такі групи:

особливості телекомунікацій як сфери, що експлуатує засоби зв'язку та організовує технологічний процес з передавання різноманітної інформації;

зростання соціально-економічної ролі телекомунікаційної сфери в житті суспільства;

науково-технічний прогрес, який викликає стрімкий розвиток техніки та технологій, принципів побудови телекомунікаційних мереж, спектру послуг тощо.

Частково, проблеми, що виникають внаслідок дії двох перших джерел, а також можливі напрямки та шляхи їх вирішення розглянуто у роботі [9].

Специфіка телекомунікаційної сфери полягає у тому, що виробничий процес не закінчується в межах одного підприємства, а в створенні закінченої послуги приймають участь декілька територіально розподілених, організаційно та фінансово відокремлених операторів, які виконують різні технологічні операції в процесі надання послуги користувачам, розміщення телекомунікаційних підприємств на території країни, яке охоплює практично усі населені пункти та утворює єдину телекомунікаційну мережу країни, потребує чітко організованої системи взаємодії усіх учасників процесу виробництва телекомунікаційних послуг.

З економічної точки зору ця особливість потребує наявності умов для справедливого економічного партнерства операторів, що взаємодіють у процесі надання послуг, яке забезпечує їхні комерційні інтереси в умовах ринкових відносин. Мова, в першу чергу, йде про взаємні розрахунки за виконані роботи з надання послуг споживачам, оплату послуг національного роумінгу, пропуску трафіку до телекомунікаційних мереж та взаємоз'єднання телекомунікаційних мереж (доступу до сполученого обладнання мереж). Досвід показує, що в

сучасних умовах діяльності телекомунікаційних операторів саме їх сумісна участь у наданні послуг споживачам створює більшість організаційно-економічних проблем, які виникають у процесі їх взаємодії та взаємозв'язку. Слід відзначити, що ці проблеми знаходяться у центрі уваги Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації (НКРЗІ). Їх розв'язання досягається шляхом створення системи нормативно-законодавчих актів та методичних рекомендацій, які дозволяють забезпечити ефективну взаємодію операторів у процесі надання послуг споживачам [10; 11].

Визначені традиційні проблеми, які обумовлені особливостями телекомунікаційної сфери, трансформуються та доповнюються новими. Перш за все, це пов'язано зі зростанням соціально-економічної ролі телекомунікацій в житті суспільства та необхідністю забезпечення рівноправного доступу до послуг зв'язку усім громадянам країни, що є необхідною умовою реалізації їх демократичних прав, а також економічного зростання країни. Як відомо, сьогодні в Україні існує, так званий, феномен цифрової нерівності, цифрової прірви (digital divide) – поділ окремих верств населення на основі нерівного доступу до сучасних технологій. Це особливо актуально для споживачів важкодоступних сільських, гірських районів, а також для таких вразливих груп споживачів, як малозабезпечені сім'ї, пенсіонери та інваліди.

Для розв'язання означеної проблеми Законом України «Про телекомунікації» (далі Закон) було введено поняття «загальнодоступні телекомунікаційні послуги», під якими розуміється набір обов'язкових послуг загального користування встановленого рівня якості, які надаються споживачам на усій території України за тарифами, що регулюються державою і встановлені не тільки нижче їх реальної вартості, але інколи й нижче собівартості [11].

Необхідність надання збиткових загальнодоступних телекомунікаційних послуг, у свою чергу, породило низку нових техніко-економічних проблем телекомунікаційної сфери, які потребують вчасного вирішення. У першу чергу, мова йде про мотивацію розвитку таких послуг. Із цією метою Законом передбачено необхідність компенсації збитків операторам, що надають загальнодоступні послуги. Створення відповідного механізму компенсації збитків покладено на Кабінет Міністрів України. Проте, не зважаючи на те, що після введення в дію Закону пройшло майже десять ро-

ків, такий механізм, який відповідав би і ринковим принципам, і соціальним інтересам, з різних причин, на жаль, не створено.

Не зважаючи на постійне обговорення цієї проблеми, сьогодні актуальними є такі питання щодо створення цього механізму:

визначення та обґрунтування загального обсягу витрат, необхідних для компенсації збитків операторам, що надають загальнодоступні послуги;

визначення джерел надходження цих коштів;

визначення організаційних структур, які будуть акумулювати ці кошти, їх прав та обов'язків; визначення порядку надходження коштів у ці структури; визначення порядку розподілу коштів між операторами, які надають збиткові загальнодоступні телекомунікаційні послуги.

Із проблемою зростання соціально-економічної ролі телекомунікацій в житті суспільства та необхідності забезпечення рівноправного доступу до послуг зв'язку усім громадянам країни пов'язані також питання розвитку широкосмугового доступу до мережі Інтернет.

Як відзначалося у звіті Бюро розвитку електров'язку ІТУ [4], поява та стрімкий розвиток у світі широкосмугового зв'язку є самою значимою тенденцією у секторі ІКТ за останні декілька років. Він суттєво вплинув на способи спілкування, доступу до інформації, обміну досвідом та знаннями, ведення господарської діяльності тощо. Одночасно, і тут у світі та в окремих країнах має місце суттєва нерівність доступу до мережі Інтернет. Так, за даними НКРЗІ, на грудень 2012 р. на міста Київ, Дніпропетровськ, Донецьк, Харків та Львів припало 75,8% всієї української інтернет-аудиторії. У той час як у Рівненській, Житомирській, Закарпатській, Чернівецькій та Кіровоградській областях та у місті Севастополь у сукупності знаходилося менше ніж 6% інтернет-споживачів [12, с.20]. Ця проблема у світі вирішується вже відомим шляхом – на початок 2012 р. більш ніж 40 країн включили широкосмуговий зв'язок у склад загальнодоступних послуг. Тому, означені вище проблеми побудови механізму забезпечення надання таких послуг в Україні, на нашу думку, залишаються актуальними повною мірою.

Слід також відзначити, що за оцінками науковців, збільшення проникнення широкосмугового доступу позитивно впливає на зростання ВВП. За даними, які спираються на ре-

зультати численних досліджень, збільшення проникнення широкосмугового зв'язку на 10% може привести до зростання ВВП в середньому на 1,3% [5].

Важливий соціально-економічний ефект, який досягається у результаті розвитку широкосмугового доступу до мережі Інтернет сприяє усвідомленню урядами країн критично важливої ролі цього виду зв'язку. Значний народногосподарський ефект, який досягається від реалізації суто комерційних проектів, які сприяють розвитку телекомунікаційної сфери взагалі, та широкосмугового доступу, зокрема, обумовлює необхідність та доцільність певної державної підтримки таких проектів. Це особливо стосується реалізації таких проектів у інвестиційно непривабливих регіонах. На даний час більш ніж 130 урядів прийняли або планують прийняти національну політику, стратегію чи план сприяння розвитку широкосмугового зв'язку.

В основу такого підходу покладено висновки про те, що вигоди для суспільства в цілому значно перевищують стимули приватного сектору до вкладення коштів у широкосмугові мережі. Тому, в країнах, де широкосмуговий зв'язок не включено до загальнодоступних послуг, для його подальшого розвитку використовуються різні види фінансових стимулів та субсидій. Вони дозволяють сприяти розгортанню мереж та послуг у районах високого ризику або в інтересах споживачів і спільнот з низьким рівнем доходу, та при цьому вирішувати соціально-економічні задачі, які стоять перед країною.

За сучасних умов в Україні найбільш прийнятним може бути реалізація державної підтримки розвитку телекомунікаційної сфери взагалі та широкосмугового зв'язку зокрема, шляхом прийняття пакету заходів щодо стимулювання такого розвитку. Світовий досвід показує, що серед заходів стимулювання найбільш часто застосовуються заходи, так званого, непрямого фінансування – податкові пільги, знижки, позики, присвоєння спектру, надання державних гарантій, стимулювання сумісного використання інфраструктури тощо. Ці стимули спрямовані на спонукання приватного сектору до інвестування. Для реалізації цих заходів в Україні слід провести відповідні дослідження з метою визначення області ефективного використання кожного із заходів, а також розробити необхідне нормативно-правове забезпечення їх використання.

Окремо слід відзначити також необхід-

ність розробки та впровадження механізму залучення коштів на розвиток і просування перспективних технологій, бізнес-моделей та нових послуг на основі використання приватно-державного партнерства.

Останнім часом все більш вагомим джерелом виникнення організаційно-економічних проблем розвитку телекомунікаційної сфери України взагалі, та телекомунікаційних мереж та засобів наступних поколінь зокрема які потребують нагального вирішення, стає науково-технічний прогрес. Стрімкий розвиток техніки та технологій, принципів побудови телекомунікаційних мереж вносить постійну зміну в номенклатуру послуг зв'язку, які пропонуються учасникам ринку, породжує нові бізнес-процеси, наслідком яких стає необхідність зміни бізнес-моделей телекомунікаційних компаній.

Побудова мережі NGN призводить до конвергенції існуючих сьогодні, практично незалежних мереж зв'язку, є певним етапом на шляху технологічної конвергенції, яка є тенденцію сучасного розвитку телекомунікаційної сфери. Швидкий розвиток та інтеграція телекомунікацій, обчислювальної техніки, теле- та радіомовлення, а також інформаційних технологій, що відбувається, ставлять низку організаційно-економічних питань перед тими, хто здійснює економічну політику, а також виконує функції регулювання в телекомунікаційній сфері.

Одним із наслідків процесів, що відбуваються в телекомунікаційній сфері, є суттєве збільшення учасників телекомунікаційного ринку. Сьогодні традиційні учасники телекомунікаційного ринку – телекомунікаційні оператори та виробники обладнання – не можуть самостійно перетворити існуючі технології у послуги, які потребує ринок. Сьогодні у їх виробництві приймають участь нові учасники ринку – провайдери послуг, контент-провайдери, агрегатори контенту, розробники програмного забезпечення, віртуальні оператори тощо. Всі учасники ринку знаходяться у складних взаємозв'язках між собою. При цьому сьогодні модель цих взаємозв'язків зазнає самих значних змін за весь час розвитку телекомунікацій. Глобальні зміни на телекомунікаційному ринку тягнуть за собою не тільки зміну звичних моделей взаємодії компаній з іншими учасниками телекомунікаційного ринку та споживачами послуг, але й зміну структури компаній – тобто змінюється філософія ведення бізнесу.

Відомо, наприклад, що в умовах застосування високих технологій технологічна та маркетингова діяльність потребують від компаній істотно різних компетенцій персоналу та організації бізнес-процесів. Тому сьогодні одним з ефективних напрямів у діяльності телекомунікаційних операторів є використання аутсорсингу, який полягає у передачі функцій із технічного обслуговування та підтримки мереж постачальникам обладнання, фахівці яких є найбільш компетентними у прийнятті рішень. За версією Gartner, Ericsson [13-14], такий підхід є глобальним трендом, який доказав свою успішність та лідирує в цьому сегменті. Його перевагою є можливість для оператора телекомунікацій зосередитися на своїй основній діяльності – обслуговуванні абонентів та стратегічному плануванні, а також зменшити витрати на утримання мереж, тобто забезпечити потреби споживачів більш ефективним способом. За своєю сутністю оператор телекомунікацій перетворюється на провайдера послуг. При цьому реалізація аутсорсингу є лише одним, безумовно важливим, напрямом трансформацій, які відбуваються у телекомунікаційній сфері. Приклади зміни операційних моделей операторів телекомунікацій в сучасних умовах їх розвитку можна було б продовжити.

На жаль, ці та інші питання, викликані революційними змінами в телекомунікаційних техніці та технологіях, залишаються недостатньо дослідженими, що стримує ефективне використання досягнень науково-технічного прогресу в цій сфері. Розглянемо деякі, на нашу думку, найбільш актуальні організаційно-економічні проблеми, які виникають у процесі побудови мереж NGN та потребують свого подальшого розв'язання.

Сьогодні однією з тенденцій розвитку телекомунікаційної сфери, яка є наслідком впровадження NGN, є конвергенція фіксованого та мобільного зв'язку, інформаційних і телекомунікаційних технологій та послуг, абонентських терміналів. Одночасно з насиченням ринку традиційних послуг та зменшенням доходів, які припадають на одного абонента (ARPU), відбувається зміщення пріоритетів у конкурентній боротьбі – поряд із покращенням якості обслуговування все більше уваги приділяється наданню нових послуг, привабливих для різних категорій абонентів. У більшості випадків, складовою цих нових послуг є інформація (контент), яка передається мережею, та частіше має більшу цінність для абонента, ніж послуга безпосереднього доступу до мережі.

При цьому спостерігається швидке зростання кількості постачальників цих послуг (контент-та сервіс-провайдери, агрегатори контенту тощо), їх доходів, а також частки доходів від цих послуг у загальному обсязі доходів телекомунікаційної сфери. Сьогодні в бізнес-моделі, яка набула вигляду «абонент – оператор телекомунікацій – постачальник контенту» основна вартість формується саме постачальником контенту. Так, за даними 2011 р., доходи компанії Google порівняні з доходами таких операторів як British Telecom, France Telecom, Telecom Italia, тобто компаній, які мають розгалужену інфраструктуру та величезні активи [15].

Збільшення кількості учасників ринку, а також зміна характеру наданих послуг породжує низку технічних, правових та організаційно-економічних проблем. Поряд із такими питаннями, як: якість контенту; перелік параметрів, які необхідні для визначення якості контенту, способи їх вимірювання та контролю; інформаційна безпека надання контентних послуг, достовірність інформації; механізми ідентифікації та аутентифікації абонентів при наданні контентних послуг; захисту авторських прав та захисту прав споживачів, виникає також низка питань взаємодії учасників ринку у процесі надання послуг споживачам. Більш того, як відзначається в [15], сьогодні виникли фундаментальні протиріччя між сучасним світом контенту і додатків та традиційним операторським бізнесом.

Найбільш актуальними організаційно-економічними проблемами, які виникають у процесі взаємодії учасників ринку (у першу чергу, постачальників контенту та телекомунікаційних операторів) та потребують свого подальшого вирішення, є такі:

аналіз бізнес-процесів операторів телекомунікаційних мереж та постачальників контентних послуг;

створення нових або модернізація існуючих систем ціноутворення на телекомунікаційному ринку, що удосконалив здійснення взаєморозрахунків між його учасниками в умовах, що швидко змінюються;

удосконалення схем розподілу доходів між операторами телекомунікаційних мереж та постачальниками контентних послуг;

визначення показників якості нових послуг та методів їх вимірювання;

визначення та обґрунтування конкурентних стратегій телекомунікаційних операторів в сучасних умовах;

визначення напрямів, доцільності та об-

ласті ефективного застосування розповсюдження діяльності телекомунікаційних операторів щодо спеціалізації відповідно постачальника контенту.

Слід також відзначити, що в умовах постійних змін на телекомунікаційному ринку, зростає необхідність та важливість постійного моніторингу та аналізу ринку, що необхідно для оцінки реального стану справ на ньому, а також прийняття необхідних заходів щодо усунення виникаючих проблем.

У роботі низку організаційно-економічних проблем розвитку телекомунікаційної сфери взагалі та мереж наступних поколінь, зокрема, які потребують свого розв'язання. Тому важливим є проведення постійних наукових досліджень, метою яких повинно бути виявлення та наукове обґрунтування закономірностей і тенденцій розвитку сфери телекомунікацій, а також визначення шляхів і засобів її подальшого вдосконалення з урахуванням досягнень науково-технічного прогресу та умов, що постійно змінюються.

Оскільки, відповідно до пунктів 38 та 39 Положення про НКРЗІ [16], до складу його повноважень входить замовлення науково-дослідних робіт щодо основних напрямів і пріоритетів розвитку телекомунікацій, а також здійснення заходів із науково-технічного забезпечення функціонування і розвитку ринку телекомунікаційних послуг та сфери телекомунікацій, на нашу думку, виконання таких досліджень повинно здійснюватися під її егідою.

Розв'язання проблем сприятиме подальшому розвитку телекомунікацій в Україні, що, у свою чергу, дозволить прискорити створення розвинутої національної інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури та її інтеграцію у світовий інформаційний простір, а також забезпечить подальше соціально-економічне зростання економіки країни.

Література

1. Telecommunications and Development. World Bank Publications. – Baltimore and London: The John Hopkins University Press. 1983.
2. Варакин Л.Е. Экономика, связь, развитие общества: макроэкономические закономерности развития связи / Л.Е. Варакин // Электросвязь. – 1994. – №1. – С. 2-10.
3. ITU, GSR 2010 Discussion Paper, The impact of broadband on the economy: Research to date and policy issues [Электронный ресурс]. – Режим доступа: www.itu.int/ITU-D/treg/Events/Seminars/GSR/GSR10/documents/GSR10-paper1.pdf.
4. Trends in telecommunication reform 2012.

Smart regulation for a broadband world. Geneva: ITU, 2012. – 292 p.

5. Туре Хамадун. Инфокоммуникации: проблемы и перспективы развития / Хамадун Туре // Цифрові технології. 2010. – №8. – С. 8-11.

6. Воробієнко П.П. Проблеми використання закономірностей впливу ІКТ на економічний розвиток країни / П.П. Воробієнко, В.М. Гранатуров // Економіка України. – 2011. – №8. – С.26-33.

7. ITU-T Recommendation Y.101 (03/2000) Global Information Infrastructure terminology: Terms and definitions. – Geneva, 2001. – 22 p.

8. Довгий С.О. Сучасні телекомунікації: Мережі, технології, безпека, економіка, регулювання. – Видання друге (доповнене) / С.О. Довгий, П.П. Воробієнко, К.Д. Гуляев та ін. / За загальною ред. С.О. Довгого. – К.: Азимут-Україна, 2013. – 608 с.

9. Воробієнко П.П. Державне регулювання розвитку телекомунікаційної сфери України / П.П. Воробієнко, В.М. Гранатуров // Економіка України. – 2012. – №10 – С.45-53.

10. Рішення НКРЗ «Порядок взаєморозрахунків між операторами телекомунікацій» №1586 від 21.09.2009 [Електронний ресурс] / Національна комісія з питань регулювання зв'язку України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0880-09>.

11. Рішення НКРЗ «Про затвердження Розрахункових такс за послуги пропуску трафіка до телекомунікаційних мереж операторів телекомунікацій з істотною ринковою перевагою на ринках послуг пропуску трафіка» №687 від 01.12.2011 [Електронний ресурс] / Національна комісія з питань регулювання зв'язку України. – Режим доступу: <http://www.nkrz.gov.ua/uk/activities/ruling2011/1322755688/>.

12. Звіт про роботу національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації за 2012 рік. – К.: НКРЗІ, 2013. – 79 с.

13. Gartner, Market Trends: Bridging the Customer Experience Gap for Worldwide Operations Support Systems and Business Support Systems in 2013 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.gartner.com/doc/2631115>.

14. Ericsson, ConsumerLab study [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.ericsson.com/thinkingahead/consumerlab>.

15. Контент и телеком – партнеры или враги? [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://stan-1.ru/kontent-i-telekom-partnery-ili-vragi/>.

16. Указ Президента України «Про національ-

ну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ed_2011_11_23/an/2/U1067_11.html#2.

References

1. Telecommunications and Development. World Bank Publications. – Baltimore and London: The John Hopkins University Press. 1983.
2. Varakin L.E. Ekonomika, svjaz, razvitie obschestva: makroekonomicheskie zakonomernosti razvitiya svjzi / L.E. Varakin // Elektrosvjz. – 1994. – №1. – S. 2-10.
3. ITU, GSR 2010 Discussion Paper, The impact of broadband on the economy: Research to date and policy issues [Elektronnij resurs]. – Rezim dostupa: www.itu.int/ITU-D/treg/Events/Seminars/GSR/GSR10/documents/GSR10-paper1.pdf.
4. Trends in telecommunication reform 2012. Smart regulation for a broadband world. Geneva: ITU, 2012. – 292 p.
5. Ture Hamadun. Infokommunikazij: problemi i perspektivi razvitij / Hamadun Ture // Tsifrovi tehnologij. – 2010. – №8. – S. 8-11.
6. Vorobienko P.P. Problemi vikoristannij zakonomirnostej vplivu IKT na ekonomichnij rozvitok krajini / P.P. Vorobienko, V.M. Granatyrov // Ekonomika Ukraini. – 2011. – №8. – S.26-33.
7. ITU-T Recommendation Y.101 (03/2000) Global Information Infrastructure terminology: Terms and definitions. – Geneva, 2001. – 22 p.
8. Dovgij S.O. Suchasni telekomunikazij: Merez, tehnologij, bezpeka, ekonomika, reguluvannij. – Bidannj druge (dopovnene) / S.O. Dovgij, P.P. Vorobienko, K.D. Guljev ta in. – K.: Azimut-Ukraina, 2013. – 608 s.
9. Vorobienko P.P. Derzavne reguluvannij rozvitku telekomunikatsijnoj sferi Ukraini / P.P. Vorobienko, V.M. Granatyrov // Ekonomika Ukraini. – 2012. – №10. – S.45-53.
10. Rishennj NKRZ «Porjdok vzajemorozrachunkiv miz operatorami telekomunikatsij» №1586 vid 21.09.2009 [Elektronnij resurs] / Nazionalna komisij z pitan reguljuvannij zvjzku Ukraini. – Rezim dostupu: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0880-09>.
11. Rishennj NKRZ «Pro zatverdzennij Rozrachunkovih taks za poslugi propusku trafika do telekomunikatsijnih merez operatoriv telekomunikatsij z istotnoju rinkovoju perevagoju na rinkach poslug propusku trafika» №687 vid 01.12.2011 [Elektronnij resurs] / Nazionalna komisij z pitan reguljuvannij zvjzku Ukraini. – Rezim dostupu: <http://www.nkrz.gov.ua/uk/activities/ruling2011/1322755688/>.
12. Zvit pro rabotu nazionalnoj komisij, scho zdijsnue derzavne reguluvannij u sferi zvjazku ta informatizatsij za 2012 rik. – K.: NKRZI, 2013. – 79 s.
13. Gartner, Market Trends: Bridging the Customer Experience Gap for Worldwide Operations Support Systems and Business Support Systems in 2013 [Elektronnij resurs]. – Rezim dostupu: <https://www.gartner.com/doc/2631115>.
14. Ericsson, ConsumerLab study [Elektronnij resurs]. – Rezim dostupu: <http://www.ericsson.com/thinkingahead/consumerlab>.
15. Kontent i telekom – partneri ili vragi? [Elektronnij resurs]. – Rezim dostupu: <http://stan-1.ru/kontent-i-telekom-partnery-ili-vragi/>.
16. Ukaz Prezidenta Ukraini «Pro nazionalnoj komisij, scho zdijsnue derzavne reguluvannij u sferi zvjazku ta informatizatsij» [Elektronnij resurs]. – Rezim dostupu: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ed_2011_11_23/an/2/U1067_11.html#2.

Статья поступила в редакцию 17.03.2014

А.Ю. АРТЪОМОВА, к.е.н., доцент
ДВНЗ «Донецкий национальный технический университет»,
м. Донецьк, Україна
bgdicz_savenko@mail.ru

СОЦІАЛЬНА СКЛАДОВА У МЕХАНІЗМІ ВСТАНОВЛЕННЯ ТАРИФІВ НА ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГИ

У статті проаналізовано соціальну складову в існуючій системі взаємодії суб'єктів житлово-комунальної сфери та розглянуто й класифіковано соціальні елементи у загальному організаційно-економічному механізмі встановлен-

ня тарифів на житлово-комунальні послуги. Виявлено напрями вдосконалення соціальної сфери як частини тарифної політики щодо послуг житлово-комунального господарства.

© А.Ю. Артёмова, 2014

<http://www.elibrary.ru/issues.asp?id=37579>

<http://www.instud.net>, <http://www.nbu.gov.ua/>